
Wystawa

Umarł król. 650. rocznica śmierci Kazimierza Wielkiego

Przekrojowa historia dokonań ostatniego Piasta na polskim tronie, jednego z najwybitniejszych polskich władców, ukazana poprzez wspaniałe zabytki, związane z jego panowaniem. Tym cenniejsze, że tak niewiele ich przetrwało do naszych czasów. Dokumenty, broń, monety, wyposażenie kościołów, w tym jedno z największych arcydzieł średniowiecznego złotnictwa - relikwiarz św. Zygmunta, ze zbiorów Muzeum Diecezjalnego w Płocku, czy jedna z najstarszych w Polsce rzeźb świeckich wizerunku Kazimierza ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego - to tylko niektóre z eksponowanych dzieł.

Pragniemy przypomnieć nie tylko o rocznicy śmierci Kazimierza Wielkiego, ale także o jego wielkich dokonaniach. Król zasłynął jako reformator, zarówno w dziedzinie prawa administracji i mennictwa, jak i wojskowości. Jego stosunki z sąsiadami cechowało raczej ostrożne i umiejętne umacnianie granic dopiero co odrodzonego państwa, realizowane raczej za pomocą polityki, niż miecza (od którego jednak bynajmniej nie stronił). Udało mu się poszerzyć granicę państwa o fragment Mazowsza (nietrwale) i Ruś.

O tym, jak ważna dla średniowiecznego władcy była sfera *sacrum* świadczą fundacje Kazimierza, należące do wyposażenia kościołów, niektóre z nich na co dzień niedostępne dla publiczności. Na wystawie prezentowane są trzy wspaniałe kielichy z kościołów w Kaliszu, Kielcach oraz z Zamku Królewskiego na Wawelu.

Zgromadzone dokumenty i księgi prezentują dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie prawodawstwa. Wśród nich wyróżnia się okazałe zdobiony ewangeliarz przemyski, który razem z przywilejem dla biskupa ormiańskiego ze Lwowa ilustruje aktywną politykę wschodnią (ruską) Kazimierza. Z kolei dokument dotyczący budowy murów w Płocku przypomina o Mazowszu i próbach Kazimierza podporządkowania go Koronie.

Nie znamy dokumentów opisujących reformy mennicze Kazimierza, stąd prezentowane numizmaty stanowią jedyne zabytki, obrazujące dokonania króla w tej dziedzinie. Po nieudanych reformach pozostały pierwsze w Polsce monety wysokich nominałów, a przede wszystkim grosze krakowskie, które miały zastąpić grosze czeskie. Na wystawie zobaczymy też monety ruskie Kazimierza - kolejne świadectwo polityki wschodniej ostatniego Piasta.

Militaria (czyli wojnę) reprezentują przede wszystkim wybrane elementy uzbrojenia i wyposażenia rycerskiego z XIV w., przede wszystkim miecze - najważniejszy oręż zaczepny średniowiecza. Na wystawie znalazły się też drugorzędne elementy wyposażenia rycerza - puginały, ostroga, groty bełtów kusz.

Ekspozycję kończy osobny dział - pokaz przedmiotów związanych z miejscem spoczynku Kazimierza. Są to przede wszystkim oryginalne rysunki Jana Matejki, które malarz wykonał w czasie otwarcia grobu Kazimierza w 1869 r., a które stanowią swoisty zapis wyposażenia pośmiertnego Kazimierza. Na wystawie można zobaczyć też kopię popiersia króla z płyty - grobowca Kazimierza Wielkiego, a także kopie guzów z wyposażenia grobowego, uwiecznione także na jednym z rysunków Matejki.

Zapraszamy do wysłuchania sukcesywnie zamieszczanych wykładów inspirowanych wystawą, które pozwolą na przygotowanie merytoryczne do przyszłego zwiedzania. Polecamy także nasze filmowe zapowiedzi. O możliwości tradycyjnego otwarcia ekspozycji dla publiczności poinformujemy w najbliższym czasie.

Obiektów na wystawę użyczyły następujące instytucje:

Muzeum Diecezjalne w Płocku, Bazylika Katedralna pw. Wniebowzięcia NMP w Kielcach, Narodowe Sanktuarium Świętego Józefa w Kaliszu, Muzeum Narodowe w Krakowie, Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius, Muzeum Okręgowe w Sandomierzu, Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Muzeum Zamkowe w Malborku.

Kuratorzy: **dr Zbigniew Hundert**, Ośrodek Badań Historycznych **Paweł Tyszka**, p.o. kierownika Ośrodka Badań Historycznych, **Michał Zawadzki**, kierownik Gabinetu Numizmatycznego.

Ekspozycji towarzyszy bogato ilustrowany katalog, wydany nakładem zamkowego Ośrodka Wydawniczego Arx Regi

film - zaproszenie na wirtualne zwiedzanie >

film - zaproszenie na wystawę >

Zapraszamy do obejrzenia transmisji z wernisażu online, który odbył się **27 listopada** o godz. **15.00**

Program wydarzeń towarzyszących wystawie *Umarł król. 650. rocznica śmierci Kazimierza Wielkiego*

Cykl wykładów online *Kazimierz Wielki. Odrodzenie państwa i zmierzch dynastii*

Archiwum wykładów:

7 stycznia 2021 r. – *Nagrobek Kazimierza Wielkiego – pomnik odrodzonego Królestwa Polskiego*
prof. UJ Marek Walczak

17 grudnia 2020 r. – *Kazimierz Wielki – zmierzch dynastii*, **dr hab. Marek Barański**, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

10 grudnia 2020 r. – *Mennictwo i polityka monetarna Kazimierza Wielkiego*, **prof. dr hab. Borys Paszkiewicz**, Uniwersytet Wrocławski

3 grudnia 2020 r. – *Król, który miłował pokój. Śląsk w polityce Kazimierza Wielkiego*, **dr hab. Wojciech Mrozowicz**, Uniwersytet Wrocławski

1 grudnia 2020 r. - *Umarł król, niech żyje w naszej pamięci!* 650. rocznica śmierci Kazimierza Wielkiego, **dr Zbigniew Hundert, Paweł Tyszka, Michał Zawadzki**

26 listopada 2020 r. - *Polityczny pragmatyzm w działaniu – Kazimierz Wielki a Zakon Krzyżacki*, **dr hab. Adam Szweda**, Uniwersytet Mikołaja Kopernika

19 listopada 2020 r. - *Władza w monarchii Kazimierza Wielkiego*, **dr hab. Andrzej Marzec**, Uniwersytet Jagielloński

Organizatorzy

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Mecenas

Partnerzy

Patroni medialni

Source URL:

<https://www.zamek-krolewski.pl/strona/wizyta-archiwum-wystaw-czasowych/839-umarl-krol-650-rocznica-smierci-kazimierza-wielkiego>